

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
 Egy óra . . . 1 kor. Egy óra . . . 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felcso szerkesztő:
II. J. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

Az aradi tilalomfák.

Ma ötvenöt éve, hogy belefáradt a martirgyilkolásba a császár hóhéra. Az eget komor, sötét fellegek borították. A nap mögójök bujt, hogy ne lássa a magyarok földjén történő gaztetteket, amiket az osztrák hóhérok elkövettek.

Mire a nap leáldozott, a magyar nemzet néhány vértanuval lett gazdagabb s a megváltás szabadságharcának pedig elkészült a Golgothája. A vérbefult ország fölött csak az özvegyek és árvák virrasztottak. Az ő könnyük patakokként omlottak a párolgó vértengerbe.

Szörnyőség még rá gondolni is. De azért csak emlékezzünk e napra én véreim. Az aradi és pesti bitófák, melyeken a mi hőseink megdicsőültek, a szabadság fájából készültek. Drága emlék nekünk azoknak minden szilánkjá. Szentebb az oltárkönel is.

Szemeim előtt vonul el a szörnyű kép. Minden mozzanata éles tördőfés a nemzet szívébe s erre a száz sebből vérző szívre Aradon tizenháromszor taposott rá az osztrák hóhérré. Még a megváltó istenember se szenvedett annyit a világ bűneiért, mint a magyar nemzet ez egyetlen napon a szabadságáért.

Azt mondják a loyális gyávák, hogy fátyol van a multon. Hazugság. A ma is gyászoló nemzet a tanu reá.

Nincs feledés. A testvérgyilkos Kain bűnét sohasem felejtí az ember, amíg egyetlen ivadéka él a föld hátán. Ha az Arbuez Péter örült gonoszságait olvassa az ember fia, még évezredek multán is ökölbe szorul a keze. A megváltó Jézus halálát sem felejtí az idők végéig a világ. A kereszténység vértanuinak lemészárlása is örökkön örökké égő sebe lesz az emberiségnek.

Hiába hazudoztok nekünk feledésről ti, a hivatalos Magyarország csuszó-mászói. Az osztrák zsarnokság örült gazságait nem fogjuk feledni soha. Mi nem látjuk azt a sokat emlegetett fátyolt sehol, csak a bitófá-

kat. Azok lesznek a mi zászlóink egykor.

Nem boszut, hanem igazságot akarunk. Boszut nem állhatnánk ugy sem, még ha a világ minden, vad osztrák pribékjét az akasztófára huznánk is. Micsoda elégtétel lenne az? A mi vértanuinkat nem támaszthatja föl senki többé.

De igazságot a karunk. Országvilág előtt fennen hangoztatjuk ezt. Az ő elveik igazságának érvényesülését akarjuk. Diadalát azon eszméknek, melyekért ők vértanuhalált szenvedtek. Minden magyar ezt akarja, akinek szívéből a becsületérzést ki nem ölte e nemzetsorvasztó, silány korszak.

Esztendőről esztendőre nagyobb leszen az igazságot valló magyarok serege. Hiába akarják meghamisítani a történelmet, hiába akarnak fátyolt vetni a multakra, a nemzet előtt a szabadság jelvényeiként ott fognak lebegni a bitófák. Arad földje a magyarok Szentföldje lesz mindenha, ahová a szomorú napon talpig gyászban záránk emlékezni. Lélekben ott van az egész ország.

Nincs fátyol a multon, a nemzet vérző sebeire esküszöm, hogy nincs. Az idő sem fog gyógyító balsamot teremteni re. Vannak fájdalmak, melyek sohasem mulnak el, sebek, melyek nem hegednek be soha. Az ilyen fájdalmak és sebek nem ölnek, de folytonos sajtások megmarad emlékeztetőnek, hogy ne felejtünk soha.

Hadd fájjon hát az a seb. Mentől jobban fáj, annál jobban emlékeztet. Szükségünk van e sivár korban erre a nagy nemzeti fájdalomra. Ez edzi meg a magyarság fásulni kezdő szívé. Ez a meggázolt seb állítja meg, ha pillanatra is, a mai kornak anyagiak után törekvő tömegét. Ez a megváltó kép ébreszti öntudatra, tanítja a csüggedőket, a kétségbeesetteket az imádkozásra.

. . . Látom az aradi tilalomfákat, szabadsághőseink megdicsőüléseinek szent-jelvényeit. Néma tiltakozásként

fenyegetőn merednek azok Bécs felé. Még a gyilkolásban elfásult szívü hóhérré is megremeg bele.

„Ne bántsd a magyart! — mondják a tilalomfák. Tiszteld ősi jogait, szabadságát, melyet envérükkel szereztek dicső elei! Ez a nép, mely évszázadokon át védbástyája volt Európának, joggal követeli ezt. Az ezeréves Magyarországnak még nagy hivatása van. Szerepét még nem játszotta el. Nemzetek fognak eltűnni a föld színéről vagy beleolvadnak az őket körülvevő népek tengerébe, trónok fognak összeomlani kártyavárként, de Magyarország állani fog, mert ez a természet által is szabad nemzet számára teremtett föld a népek terjeszkedésének — vizválasztója“.

Vajha megértenék a tilalomfák szavát, mielőtt az eget-földet rázó szózáttá változik . . . Vajha megértenék a nemzetet, amíg kérni tud . . . Vagy hiába hangoznak a panaszos szavak, az esdő sóhajok? Hiába hullt a vér, a könyű és a vérpatak tengerré fognak változni, s akkor itélni fog az isten közöttünk. Fölharsan újra a szabadság lelkesítő harsonája. Vérkereszttségben tisztul meg bűneitől a nemzet, mely kardot kovácsol bilincseiből, a harangokból ágyukat önt, a zászlója és jelvénye pedig az a sok bitófa lesz, mint a szeretet apostolainak a szent kereszt . . .

Addig is imádkozunk én véreim. Forduljunk panaszainkkal az ég felé. Ott egyformán meghallgatásra talál koldus és király. A koldusgunya és királyi palást egyforma az örökigazság trónusa előtt. Onnan még nem utasítottak el senkit. Az isten meghallgat mindenkit, nem úgy mint a földi hatalmasságok. Az imádság enyhe nyugtot ad a zaklatott szíveknek, a lelket megtisztítja a földi szennyől és fölemeli az égi magasságokhoz . . . Az imádság elnémitja a káromló ajkakat, az ökölbe szorult kezeket, meghajtja a daczos főké, még ha korona ragyog is raj-

Hallotta már Ön? hogy a GERÓ áruházában a legelegánsabb uri ruhát a legolcsóbban lehet vásárolni?

DEBRECZEN, Piacz utca 47. sz. a Dréher sörcsarnok kapuja mellett (az „Emke“ kávéházzal szemben.)

tok . . . E rettenetes nap évfordulóján imádkozzunk mi is.

. . . Isten, örök igazságnak hatalmas Istene! Hozzád fohászkodunk e szörnyű emléknapon, midőn jégta-
nul megsebzett és durván megtapodott
szívünk fájdalommal tölti el újra bennün-
ket. Te, aki láttad a múltat, látod a
jelent és a jövőt. Te tudod a leg-
jobban, hogy ártatlanul szenvedtek vér-
tanu halált az örök igazság hü bajnokai,
a mi vértanúink. Te láttad, hogy a ret-
tenetes csapás alatt a porba hullottunk,
de azért az igazságtól el nem tánto-
rodtunk. El kell jönni a te országod-
nak, az igazság diadalának. Vértől szi-
vünknek minden fájdalmára, a Te irán-
tad való végtelen szeretet kiolthatatlan
érzelmeire, az aradi tilalomfákra eskü-
szünk, hogy bizunk Te benned. Hisszük,
hogy Te sem fogsz megfélekezni a
szegény, a sokat szenvedett magyarok-
ról, mert a mi igénk az Igazság, az
pedig Te magad vagy nagy Isten, örök
igazságnak hatalmas Istene . . .

Imádkozzunk.

Rostkowitz Arthur.

Apponyt fogadalmá.

Apponyi amerikai utjának a magyar politikai életre is nevezetes hatása lehet. Beszédeiben, amelyekben pazar fényrel ontotta a nagy elméje tüzijátékát, olyan kijelentéseket tett, amelyek megérdemlik, hogy minden magyar ember hálás szívevel és a jövőbe vetett remény örömeivel vegye tudomásul. Így Clevelandban, a Kossuth-szobornál a következőket mondta a magyar politikáról.

— Ha veszekedni, viszálykodni is látnak bennünket, alapjainkban és céljainkban mindnyájan egyek vagyunk és hazánk törvényes önállóságán csorbát ejteni nem engedünk. És itt e szobor

A rozmaring ágacska.

Irta: Popper Vilma.

Még 25—30 év előtt, a mi városunkban rabok végeztek az uiczsaprést. Mi elkényeztetett gyerekek, kik az ablakból néztük ezeket a nyomorult alakokat, a durva férfinepet, kik elfásultan huzolták lánczaikat, az asszonyszemélyeket, kik még szegyenkezve, fejkendőjüket úgy az arcukra huzták, hogy vonásaikat sem lehetett felismerni, mi gyerekek annyira megszoktuk ezen vérlázító látványt, ahogy megszokjuk, hogy naponta látunk terhelt igavonó lovakat.

Befagyott meleg érzésünk, részvétünk. De künn tavaszi nap süt és bimbókat fakaszt, vagy ha a boldogság sugara a szívünket melegíti, akkor ezen befagyott érzések fel szoktak engedni és felláztatják idegeinket.

Ilyen verőfényes tavaszi napon történt, hogy a rabokat néztem, kik nehéz vasban seprtek az utcát. Számtalanszor láttam már ezeket a züllött alakokat, de jóformán észre sem vettem őket; ma a mikor az akáczfavirág illatát éreztem, midőn hallottam a madarak énekét, ma úgy megsajnáltam, a nyomorultakat, kik lehajolt fővel semmit sem láttak a tavaszi pompából, mint a port és a szemetet, hogy a szemeim könnyeztek.

De különösen egy rab volt az, ki lekötötte figyelmemet óriási termete meghajlott volt, haja és szakála megöszült; ez a rab

előtt teszünk fogadást, hogy vállalva fogunk működni hazánk önállósága érdekében.

A clevelandi lakomán mondta gróf Apponyi Albert:

— Ez órákra való emlékezés nem lesz sem meddő kesergés, sem meddő kedvtelés, hanem telítve lesz fontos gazdasági eseményekkel, tanulságokkal. Látnok e körben lángoló lelkesedést hazánk önálló eszméje iránt. Moltán! Mert hiszen ami az egyénre nézve az egyéni szabadság, az a nemzetre nézve az állami önállóság. Vigyünk magunkkal az önköréből erős elhatározást, hogy valóban meg is fogunk tenni mindent a nemzeti ideálok megvalósítására, a megvalósítás előfeltételeinek megteremtésére.

Virrad?

Vármegyénk és közelvidéke.

Szüretok. Székelyhidon október 17-én, Nagykárolyban október 10-én lesz a szüret.

Garázdálkodás egy üzletben. Hajdudorogról jelentik, hogy az ottani szövetkezeti boltba behatolt a szövetkezet egyik volt alkalmazottja és ott összetörte-zuzta a portékát. Allítólag boszúból cselekedte ezt.

Lujza hercegnő és Mattasich.

— A szerelmes pár új világlátásban. —

Lujza hercegnő ügye, melyről még mindig olyan szívesen beszél a világ, új megvilágításban kerül a mai napon szemünk elé. A tegnapi nap folyamán egy magas állású személy beszélgetett Lujzáról. Nem csalódnok, ha ebben a magas személyiségben Kóburg Fülöp herceget véljük megtalálni, aki feleségéről, Mattasichról a következőképpen nyilatkozott:

nagy bűnös lehetett, mert már évek óta seprte az utat a templom előtt, mely lakásunkkal szemben volt.

Most lehajolt és valamit felvett a szeméből, oly alattomosan és óvatosan, mint hogyha aranyat talált volna.

Vajon mit találhatott? Kihajoltam és megláttam.

Egy rozmaring ágacska volt, melyhez két pamuttal néhány fehér parasztszegfü volt kötve.

Talán valami kis leány kebléről hullott le, mikor a templomba ment reggeli misére.

A rab felvette, lefujta róla a port és átnyújtotta azt egy rab asszonynak, aki fejkendőjét úgy lehuza, hogy nem lehetett látni, szép-e vagy rut, fiatal-e vagy öreg? A kis csokrot oly lopva vette, mint a hogy azt nyújtották, azután kebelbe dugta. Tovább seprve, oda érték a templom elé, itt meg a nő rab keresztet vetett.

Lefutottam gyorsan és utánuk szaladtam, míg elértem a hajdut, ki a rabokat kísérte.

— Simon bácsi — ismertem az öregget — mondja csak, mit vétetett ez a rab ott?!

— Melyik rab? Itt sok rabot látok!

— Hát ez ősz ember, aki most azzal az asszonnyal beszél?

— Hja az? Az nagy gonosztevő, gyilkos!! Már tíz év óta hordja a vasat és nem is fog tőle szabadulni, halála napjáig.

Mattasich váltói.

— Néhány legendát el kell oszlatnom. Nyugodjanak bele abba, hogy a legnagyobb emberi valószínűség szerint Mattasichot nem ártatlanul itélték el váltóhamisítás miatt. Hívei és védői azt mondják, hogy ártatlan, mert semmiféle szüksége sem volt a hamisításra. Ez nagy tévedés. A mikor megismerkedett a hercegnővel, fizikailag és anyagilag egyformán züllött állapotban volt. Fizikailag, mert éppen akkor nagy nehezen lábolt ki hosszú kezelést igénylő súlyos betegségből, anyagilag, mert szerény várakozási illetményével volt szabadságolva a katonaságtól. Mostoha atyja, Keglevich Oszkár gróf pedig, a ki a múltban sok áldozatot hozott érte, 1897-ben már mit sem tehetett. Dehogy is adott neki 160,000 korona évi apanázt! Honnét is vette volna, mikor maga is igen szerény helyzetben élt? Annyira szerény helyzetben, hogy saját kiadásait is alig tudta fedezni.

Honnan vett volna tehát Mattasich annyi pénzt, amennyit akart?

Nem én mondom, a ki talán elfogult vagyok, de a tények vallják, hogy senki más, mint Mattasich nem hamisíthatta a váltókat. Ő volt az, aki a váltókat beküldötte a maga ügyvédjének a végből, hogy a hitelezők kielégítésére fordítsa. Ő volt az, a ki átvette a váltók ellenértékét, amint ezt írásban is elismerte. Ő volt az, a ki ebből az ellenértékből százezer koronát fordított saját adósságának törlesztésére, igaz, hogy a hercegnő beleegyezésével. Végül vegyük mind-
ehhez Ma tásich akkori anyagi zavarait, Fürstenberg hercegnél és Günther Ernő hercegnél tett giroszerző kísérleteit, az özvegy trónörökösne aláírásának hihetetlenül gyors beszerzését: mindez szintén Mattasich ellen szól. Az irasszakértők egyhangulag kijelentették, hogy az özvegy trónörökösne a váltón levő aláírása feltétlenül Mattasichtól ered, Lujza hercegnő pedig valószínűleg szintén Mattasich kezeirésze. A zágrábi helyőrségi bíróság 1898 január 31-én ítéletében kijelentette, hogy Mattasich mindkét aláírást meghamisította. A katonai törvényszék és a legfelsőbb katonai bíróság azt mondták, hogy a bizonyítás csak a trónörökösne alá-

A meleg nap daczára, fáztam, borzongtam.

— Vajjon kit ölt meg és miért? kérdeztem halkán.

— Annak az asszonynak az urát ütötte agyon, akivel beszél, — az asszony is ludas volt a dologban, azért van az is lánczon, de nem sokára szabadul.

— És miért ütötte agyon?

— Mert az asszony férje durva, iszákos ember volt, ki ütötte verte a feleségét és az a rab annak a nőnek a leánykori szeretője volt, nem bírta nézni a rossz bánásmódot, a melyben a szeretője részesült. Hát egyszer bizony agyonütötte mint a vadállatot.

Az asszonyt is elítélték, pedig a gyilkos tagadta egyetértésüket és azt valolta, hogy az asszony nem tudott semmiről. Nem is kellett ennek segítő, ősz feje, görnyedt teste daczára, még most is megbirkóz-
nék akár tíz részeg emberrel; nézze csak meg hatalmas kezeit!

Megnéztem. Ezek a véres, gyilkos kezek az imént egy kis rozmaring ágacska felvettek a porból és gyöngéden átnyújtották régi szeretőjének, ki miatt a lánczot hurcolta holta napjáig.

Évtizedek múltak.

A rabok rég megszabadultak, vagy elhaltak, bűneik el vannak felejtve, csak az a rozmaring ágacska, amit a rab felvett a szeméből zöldel még most is emlékezetemben.

írásának hamisítása dolgában sikerült, de a bűnügyre nézve nincsen jelentősége annak a körülménynek, vajjon Lujza hercegnő aláírása is Mattasichtól származik-e.

Lujza hercegnő Döblingben.

Miután megtörtént a párba Mattasich-csal, a herceg elhatározta, hogy lépéseket tesz házassága felbontására. Ezeknek keresztülvitelével megbizta Bachrach Adolf dr. kormánytanácsost, bécsi ügyvédjét. A hercegnő közben Mattasichsal Nizzában járt, a honnan tömérdek adósság hátrahagyásával eltűnt. A hitelezők az otthagyt ingóságából és lovakból árverés útján próbálták kielégíteni magukat.

Hosszabb idő után kiderült, hogy Mattasich a hercegnőt a horvátországi Lóbor kastélyba vitte. Itt azután tárgyalások folytak a házasság felbontása dolgában, de már eközben mindinkább kiderült, hogy a hercegnő nem tudta felfogni cselekedeteinek jelentőségét, de nem Mattasich iránti heves szenvedélyből, hanem nyilván gyöngélméjűségéből. Mattasichot tudvalevőleg váltóhamisítás miatt letartóztatták, később el is ítélték. A hercegnő pedig elmeállapotának megvizsgálása végett Döblingbe került. Obersteiner dr. tanárnak ő maga írt alá egy rezerzálist, amelyben elmeállapotának megvizsgálását kéri. Körülbelül félesztendőig maradt Döblingben. Az ottani elmeorvosok véleménye, a mely a nyilvánosság elé is került, úgy szól, hogy a hercegnő gyöngélméjűség miatt gondnokság alá helyezendő. Az országos törvényszék orvosai, Hinterteisser dr. és Fritsch dr. tanár ugyanilyen véleményt adtak. Gondnokul az alsó-ausztriai ügyvédi kamara elnökét, Feistmantel Károly dr. lovagot rendelték ki. Ez nem elégedett meg a döblingi intézeti orvosok és a törvényszéki szakértők véleményével, hanem a bécsi egyetem orvosi fakultásának szakértő véleményét is bekérte. Maga Lujza hercegnő is kijelentette, hogy a fakultás referense, Krafft-Ebing báró egyetemi tanár iránt a legnagyobb bizalommal viseltetik. Hogy a vizsgálat teljesen pártatlanul történjék, a hercegnő a zárt intézetből nyílt intézetbe, Rudinger dr. császári tanácsos purkersdorfi szanatóriumába költözött át. Krafft-Ebing ismételtlen meglátogatta a hercegnőt. Végül az orvosi fakultás szakvélemény megerősítette a törvényszéki orvosok véleményét. Teljes szövegében a nyilvánosság elé került ez a dokumentum is.

Stefánia.

Lónyay grófnő volt az egyetlen, a ki nem törődött nővérével. Bár 1904. márcziusáig Bécsben lakott és alkalma volt Döblingben és Purkersdorffban nővéréről tudakozódni, ezt soha sem tette. Egyetlen alkalommal, 1902. év telén, komornájával, Haus Idával levelet írtott Coswigba. A levél Lujza hercegnő udvarhölgyének, Gebauer kisasszonynak szólt és az a kérdés van benne, hogy Lujza miért neheztel nővéreire és hogy érzi magát. Az udvarhölgy azt válaszolta, hogy Lujza hercegnő rossz néven veszi a nővére részéről tapasztalható elhanyagolást, a mi pedig hogy-létét illeti; azt tudakolja inkább Pierson dr.-tól, a szanatórium vezetőjétől. Ezt azonban Lónyay grófné már nem tette meg. Annál különösebb tehát, hogy legutóbb feltűnést keltő táviratával a herceg ellen fordult, akivel mindig barátságos viszonyban volt.

Stögerné szereplése.

1904. augusztus 28 án Mattasich Elster fürdőből megszojtotta a hercegnőt, a ki

most szöktetőjével és Stöger Mária asszonnyal, a möllersdorfi katonai börtön volt kantinosnőjével együtt él Párisban. Stögerné, a mint kétségtelenül bebizonyult, Mattasich kedvese volt, talán még most is az, a mit a hercegnő jól tud. Ez azonban nem akadályozza meg abban, hogy ezt az asszonyt, a ki Mattasich miatt vált el férjétől és a kinek válópörét Mattasich akkori gondnoka vitte keresztül, maga mellett tartsa társalgónőnek. A möllersdorfi kantinosné, egy volt csendőrmester elvált felesége. Mattasich kedvese tehát Kóburg Lujza hercegnő udvarhölgye. Nem tudom, minek minősítsem ezt: romlottságnak e, vagy gyöngélméjűségnek. Azt hiszem, a hercegnőre nézve mindenestre jobb, ha az utóbbit tételezem fel.

És ez a negyvenhét éves asszony, a ki harmincz éves házasság után most egy váltóhamisítás miatt elítélt, kvietált lovas-tisztával és annak kedvesével él együtt, a ki minden titkat kifecsegi a világnak, vérrokonait kicsufolja, férjét alaptalan gyűlölettel üldözi: ez az asszony akar az ideális szerelem hősnőjeként szerepelni?

Lujza hercegnő Mattasich ellen.

Mattasich hívei azt a hirt terjesztették, hogy Mattasich bűnpörében sohasem hallgatták ki Lujza hercegnőt. Ez valótlan. Miután a hercegnőt Döblingbe vitték, az országos törvényszék vizsgálóbírája, Wach dr. ismételtlen és behatóan kihallgatta őt. Vele együtt több ízben kihallgatták volt udvarhölgyét, Fugger grófnét is. Akkortájt a hercegnő még nem volt gyöngélméjűség miatt gondnokság alatt, vallomása tehát a perrendtartás szempontjából teljes értékű. És mit vallott a hercegnő? Ő és Fugger grófné kijelentették, hogy az özvegy trónörököné aláírása hamisítva van. Mind a ketten továbbá azt vallották, hogy Lujza hercegnő több alkalommal aláírott váltót adott át Mattasichnak, az előtte fekvő váltók aláírása hasonlít az övéhez, de azért sem az udvarhölgynek ezekről a váltókról nincs tudomásuk.

Ezek a tanúvallomások is hamisítva volnának? Ezt Mattasich sem fogja állítani. — Ezek után pedig ítélt meg a józan magyar közvélemény, vajjon Lujza hercegnő az a szent asszony-e, Mattasich pedig az a dűndöklő erényű lovag-e, akinek nem éppen tisztelőreméltó érdektől mozgatott híveik felszeretnék tüntetni őket? mondotta a magasállású ur, a ki aligha volt más, mint maga Kóburg herceg ur.

Mi az újság?

Megfuladt tolvajok. A pozsonymegyei Patonya községben különös eset történt e napokban. Rojcsik Mihály és Szellő János patonyai lakosok Horonyi Péter gazdaembernek a szőlőhegyen levő pinczejébe mentek vasárnap éjjel, hogy onnan egy hordó bort elemeljenek. A sötétségben azonban, amikor a pinczelépcsőn lehaladtak, leütötték azt a kárót, melylyel a pincze ajtaját kitámasztották s az lecsapódott. A két tolvajt másnap reggel megfuladva találta meg a pincze tulajdonosa, Horonyi Péter. Megállapították, hogy Rojcsikot és Szellőt a kiömlött széngáz ölte meg. A vizsgálat során gyanu merült fel Horonyi Péter ellen, hogy ő zárta le az ajtót a két bortolvajra. Horonyi ugyanis azon az éjjel kint aludt a présházban és valószínűleg felébredt az ajtó lezuhanására s kívülről lezárta az ajtót. Horonyi azonban azt állítja, hogy az ajtó magától záródott le s azért nem tudtak a tolvajok kimenekülni. Az esetről táviratilag értesítették a királyi ügyészséget s a további vizsgálat lesz hivatva kideríteni a valódi tényállást. A két elhalt ember tizenegy árva hagyott maga után.

Előkelő gonosztevők. Berlinből jelentik, hogy az ottani katonai körökben most egyébről sem beszélnek, mint egy példátlanul botrányos esetről, a melynek egy Sydowki nevű őrnagy és felesége a hősei. Egy tizennégy esztendő, testileg és szellemileg visszamaradt leánykájuk van. A szerencsétlen gyermeket a bestiális szülők leirhatlanul kizsárolták, ütötték-verték. A gyermek szörnyű kiáltozásai folytán a szomszédlakók bementek az őrnagy lakására és a földön, vérében fetrengő boldogtalan leánykát kivették az embertelen szülők kezei közül. Följelenítették az őrnagyot gyermekkinzás címén a katonai hatóságnál, mely vizsgálatot indított. Ez a vizsgálat borzalmas dolgokat derített ki. Bebizonyították, hogy az anya egy vastag korbáccsal verte a gyermeket. Nem is nézte, hová üt. Az arcját, fejét, hátát véresre vágta. Mikor a minden emberi érzéséből kivetkőzött anya éppen „munkában” volt, akkor lépett be az őrnagy, aki a szörnyű munkát folytatta. A földön fetrengő gyermeket a csizmájával rugdalta. Öklével a gyermek arcába vágott s mindaddig verte, amíg a szomszédok meg nem szabadították. A katonai törvényszék négy hónapi fogságra és degradálásra ítélte a bestiális őrnagyot. Az anya ellen a polgári bíróság indította meg a bűnvizsgálatot.

Szabó-város. Lengyelországnak, Piotrkow kormányzóságában, Lodztól mintegy huszonkét kilométernyire van egy Brzeziny nevű városka, a melynek összesen 7669 lakosa közül 4000 szabó van, nagyobbára zsidók. Ezek olyan neveltséges áron árulják a férfiruhát, hogy három rubelért (egy rubel 3 korona 81 fillér), elég tisztességes öltözetet lehet náluk kapni. Az évi forgalmuk három millió rubelre tehető.

Szomoruan végződött a lakodalom. A hevesmegyei Pély községben szomorú párja akadt pénteken reggel a multkori andornaki szerencsétlen végű lakodalomnak. Mondok Sándor tanító felesége tüzet rakott, hogy megfőzze a reggelit. Nedves lévén a fa nem akart meggyuladni. A tanítóné ezért elővette a petróleum kannát s leöntötte véle a lassan égő fatömeget. A fa hirtelen nagy lánggal kezdett égni, belekapott a tűz az asszony ruhájába s ezenkívül még a petróleum is felrobbant, szétvetette a kannát s az égő petroleum szétfutott a konyhában. Velőtrázó vészkiáltást hallatott erre Mondokné, majd ájultan összeesett. Apósa, anyósa, férje s testvérei a zajra kiszaladtak s az ő ruhájok is meggyult. Nagysokára odaszaladtak a szomszédos házak lakói is s elfojtották a veszedelmet. De már későn, mert a tanítóné az égési sebek következtében meghalt, a többiek pedig életveszélyes égési sebekkel halmozottan kerültek kórházba.

Szinház.

Czivisek a szinházban.

(A Pesti Napló Lencsés Nagy Bálint uramról.)

A Pesti Napló krónikása — valószínűleg jóhiszeműleg — téved, amikor Makó Lajos javára jegyzi azt a dicsőséget, hogy Nagy Bálint uramáknak beédesgetésével sikerült a czivis elem fagyos közönyét megtörnie. Mert Komjáthi direktor már 7-8

evvel ezelőtt rátudta venni nemzeti Nagy Bálint uramat, hogy állandóan béreljen két támlásszéket a maga meg a felesége számára. Az új bérlő az első évben nem csak a teljes bérletdíjat fizette meg, hanem ráadásul egy öreg hordó bort is küldött a direktornak, a ki azóta egy disznótorról, egyetlen Bálint estéjéről sem maradhatott el. Az egyetlen civis, akit majd minden este ott lehet látni a színház nézőterén, a kiről ezeket írja a P. N.:

Makó, a volt debreczeni színiigazgató beszél egy érdekes epizódot a civisről, mint színházi habituéról.

Lencsés Nagy Bálint uram egyszer két ingyen jegyet kapott valami koncertre, a mit a színházban tartottak. Vacsoránál szóló hát a feleségének:

— Anyjuk, elviszlek este a teátrumba! Az asszony szemrehányó hangon válaszolta:

— Ejnye, becsületben megöregedtünk, aztán most akarsz komédiába vinni?

De kár lett volna veszendőbe hagyni a két potya-jegyet és így mégis csak elmentek a „komédia“-ba.

Másnap délelőtt beállított Makóhoz Lencsés Nagy Bálint uram:

— Nagyon tetszett ám a komédia nekem is, meg az anyuknak is. Hát elhátároztuk, hogy ezután állandó helyet váltunk. Mennyiért adna három helyet az ur?

— Hármat?
— No igen, nekem, meg az anyuknak. Amint látja, eléggé terjedelmes a testi mivoltunk. Csak három székbe beférünk.

Az igazgató megértette vele, hogy a színházi székeket karfa választja el egymástól, elég lesz kettő is. Aztán megkérdezte, hogy mennyi időre akarná bérelni.

— Hát amíg élünk. Az ur meddig marad itt?

— Három évig tart a szerződés.
— Hát akkor három évig. Mibe kerül az?

— Attól függ, hogy páros bérlet é, vagy egész.

— Egész. Minden estére.
— De premiére és vendégszereplésre nem érvényes a bérlet.

— Hát számítsa úgy, hogy érvényes legyen.

— De kérem, megesik, hogy némely darabot egymásután többször játszanak.

— Bánom is én. Egyáltalán úgy számítsa, hogy mindig az enyém legyen a hely. Délután is, este is!

Megegyeztek és azóta Lencsés Nagy Bálint uram délután és este pontosan megjelenik a színházban élete párjával. Mind egy, akármit, akárhányszor játszzák is, ő végignézi. Néha, ha nagyon szemügyre vesz valami színésznőt, kölcsön kéri az előtte ülő gukkerjét és mikor visszaadja, jóindulattal mondja:

— Majd küldjön egy zsákot, adok benne egy malacot érte!

„Ünnep“ a színházban. A hazafias ünnepeink iránt kevés érzékek van a színiigazgatóknak. Ime itt van a mai októberi gyásznapi is. Még szerencse, hogy nem valami frivol operettet, hanem a Gárdonyi „Annuskáját“ adják elő. Ez is ugyan rejtély, hogy ilyen derűs darabban, miként lehet a nemzet egyik legnagyobb gyásznapiját megülni? Ha már be nem zárják a színházat, a kegyelet azt hozná magával, hogy haza-

fias darabban, alkalmi képekkel áldozzanak a sötét nap emlékeinek, oktasák az amugy is elléhásodott közönséget nagyjainknak a megbecsülésére és önfeláldozásuknak a méltánylására, átérzésére és átértésére...

Ma elég egy alkalmi költemény a martirokról! Palágyi fogja szavalni a hősök dicsőítését... Azután pedig kaczaghatunk, nevetgélhetünk... Ezzel a kegyeletnek elég van téve.

Ha ez Debreczenben gyásznapi és ünnepi előadás számba megy; mit kívánjunk akkor a nemzetiségi, az elegendy lakosságu városainktól? Talán az oklahok, a szászok hódoljanak a mi martirjaink emléke előtt? A magyar színpad elléhásodott világából szomorú tünet ez! De még a közönségünket is jellemzi, a mely ilyen emlékezetes gyásznapi estéjén nevetgél, kaczagni képes.

Annuska. Az este harmadszor került előadásra ez a fogyatékos daczára is kedves Gárdonyi darab, amely ma, október 6-án negyedszer kerül színre. A színház művezetősége rosszul cselekedett, hogy a nemzeti gyásznapi estéjére vigjátékok tűzött ki előadásra. Hát nem tudtak előkeresni a régi, jó, hazafias darabokból erre az estére? Az se mutat előrelátásra, hogy négyszer egymásután adták ezt az ujdonságot, amely még vasárnap kerülhet, csak színre, úgy elköpattják. Hát az idén is csak vasárnap este kerülnek színre az új darabok?

Makó és a kolozsvári színház. A kolozsvári „Ujság“ irtja: Makó Lajos a debreczeni színház igazgatója Kolozsvárra érkezett és valószínűleg beadja pályázatát a kolozsvári Nemzeti Színház egy évi bérletére.

Herzeg Ferenc legújabb darabját a „Bizancz“ című nagyhatású darabot a debreczeni színpadon is előadják. Még pedig a jövő héten kerül színre. Hír szerint az első előadásra Herzeg Ferenc is lejön.

Színészeink Nyiregyházán. A debreczeni színtársulat Nyiregyházával kötött szerződése értelmében még 12 előadást tartozik Nyiregyházán tartani. A színtársulat e 12 előadást több ízben ciklusokként rendezi és pedig már e hó 18, 19 és 20-án 3 előadást tartott a drámai, illetve vigjátéki személyzet. Színre kerülnek pedig ez alkalommal a Tetemrehívás. Kis pajtás és az Ifjuság. Ez idő alatt Debreczenben operaelőadások lesznek.

A gölya... Az előzékeny Orosziné, aki 2 éven keresztül volt a színház pénztárnoknője, anya lett s a gyermeknevelés most már elvonja ettől a hivatástól s tegnaptól kezdve új pénztárosnője van a színháznak.

„Se macska, se egér.“ Egy nagyváradi ifjú, aki drámaírói babérokra vágyik, beszél ezt a históriát. Az ifju sehogy sem tudott címet találni a darabjának. Napokig törte a fejét eredmény nélkül; végre is egy ujságíró barátjához fordult tanácsért, aki ötletes ember hírében áll. Az ujságíró megkérdezte:

— Szerepel a darabban egér?
A szerző megütődve nézett rá.
— Egér? — nem.

— Hát macska?
— Az sem.
— Nos, akkor meg van a cím: „Se macska se egér.“ Ez csak elég hatásos!
A szerző elfogadta a címet és a napokban benyújtja darabját Somogyi Károly színiigazgatónak.

Egyházak és iskolák.

Esperesi beiktatás. Dr. Baltazár Dezsőt ma délelőtt iktatja be egyházmegyéje esperesi székébe. A beiktatási ünnepélyt Hajdúvármegye székházának dísztermében tartják az egyházak kiküldött képviselőinek a jelenlétében.

Istentisztelet és korcsma. Tisza István gróf, mint belügyminiszter elrendelte (21534. sz. a.) hogy az isteni tiszteletek és körmenetek alkalmával a templomok közelében, illetve a körmenetek utvonalaán lévő korcsmák és palinkamérések zárva tartandók.

UJDONSÁGOK.

Emlékezés az aradi gyásznapi.

Az évtorduló ünneplése Debreczenben.

Mikor e sorok napvilágot látnak, akkorra éppen 55. esztendő évfordulója lesz az aradi gyásznapi. Azon a napon az igazi hősök vérében gázolt a gyáva hóhér. Az egész világ mezdremedt e szörnyű tett hallatára, amely örök szégyene marad az osztrák zsarnokuralomnak.

Emelt fővel, büszkén haltak meg ma 55 esztendeje a magyar nemzet vértanúi. Tudták, hogy az ő vértanuságok lesz a megváltója Magyarország eltiport szabadságának.

Emlékezzünk a megdicsőült vértanukra e napon. Tanuljunk az ő nemes példájából hazaszeretetet és önfeláldozást. Legyen ez a nemzeti gyásznapi a halás emlékezésé!

Ti pedig debreczeni polgárok tüzzetek ki házaitek ormára a gyászlobogókat, hogy jelképezzétek külsőleg is a nemzeti gyászt.

Az ev. ref. iskolákban.

Az öskollégium ifjusága a szokásos módon ünnepli meg az aradi gyásznapi évfordulóját.

Előljár az ünneplésben a főiskolai „magyar irodalmi társulat“, amelynek ünnepe a díszteremben fog lezajlani.

Megüli a vértanuk emlékét az ev. ref. főgimnázium, tanítóképző ifjusága, az elemi iskolák gyermeksege is.

Az évforduló és r. kath. iskolák.

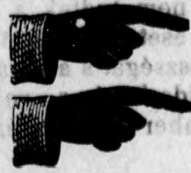
Ma délelőtt a r. kath. istenházában gyásztisztelet lesz az aradi vértanukért. Az istentiszteleten az összes debreczeni r. kath. iskolák növendékei részt vesznek.

Az istentisztelet után a kegyesrendiek főgimnáziumának ifjusága délelőtt 10 órakor gyásznapi ünnepélyt rendez az intézet dísztermében. A műsor a következő:

Erkel: Hymnus. Éneki a főgimnáziumi énekar. Szalay Károly: Az aradi Golgothán. Maigner Arthur VII. o. t. Alkalmi beszédet mond Korniss Géza VII. o. t. Lampert Géza: A nemzeti ur. Szavalja Simonovits Andor VI. o. t. Jókai Mór: Az aradi vértanuk. Szavalja Mózes A VII. o. t. Szózat. Éneki a főgimnáziumi énekar.

Gőzmosóda

fehőrneműekre

Debreczen, Széchenyi-utca 42.

Telefon 323.

Gyűjtő kocsi.

Felső kereskedelmi iskolánk

és a vele kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyam és fiu polgári iskola tanulóival együtt ünnepli október hatodikát. Az iskola dísztermében rendezendő ünnepélynek ez a műsora:

Hymusz. Vegyeskar. Szántó Sámuel dr. tanár megnyitó beszédet mond. Berger Sándor felső o. t. Ábrányi Emil „A századik” című költeményét szavalja. — Emlékbeszéd okt. 6-án, tartja Fried Aladár felső o. t. Ábrányi Emil: Október 6. Szavalja Révész Aladár ifjúsági elnök. Szózat. Vegyeskar.

Az állami főreáliskolában.

Az állami főreáliskola önképzőkörre október hatodika emlékére szombaton, 8-án az intézet tornatermében emlékünnepélyt rendez a következő műsorral: Elnöki megnyitót mond Spitzer Sándor VIII. o. t. Goldstein Jenő VIII. o. t. szaval. Hazafias dalok, hegedűn előadja Lókodi József VIII. o. t. Értekezés, írta és felolvassa Kemény Ferencz VIII. o. t., Papp József VII. o. t. szaval.

Az ujságok dr. Baltazár Dezsőről.

Utóhangok a szoboszlói népgyűléshez.

Már említést tettünk lapunk szerdai számában arról, hogy dr. Baltazár Dezső, az alsó szabolcs hajduvidéki ev. ref. egyházmegye új esperese vasárnap Hajduszoboszlón az ujjászervezett szociálista párt által rendezett népgyűlésen elnökölt. Ezen tettet helyeseltük és íme, a Budapestben megjelenő „Uj hírek” című napilap vezető helyén ír erről az esetről. Bár nem tudjuk, az „Uj hírek” közleménye teljesen megfelel-e a valóságnak, mint érdekes lapvéleményt egész terjedelmében alább közöljük:

„Mintha előttem állana. Mintha hallanám tisztán csengő, de valami különös mélasággal árnyalt hangját; mintha látanám szenvedélytől izzásra hevített orcáját; álmodozással szelidített villámlo te kintetét. Pedig se látom, se hallom. Csak, mintha messzelátóvá varázslódott volna az ujság nyomtatott betűje, a két szemem rátapad dr. Baltazár Dezső hajduszoboszlói kálvinista pap, néhány nap óta esperes, deli alakjára. Esperes, a ki szociálista gyűlésen elnökölt. A kiből forr magyar fajának szeretete és íme esküszik az ujjászervezettek piros zászlajára. Nem is legénysorba bujdosik, nem a kárpit mögött vezényel, mint a Jezsovíták fekete szociálistáinak keresztényileg díjazott ügynökei, hanem zászlót ragad és orcáján szent hevülettel kiáltja: „Utánam, magyar szociálisták!”

Dr. Baltazár Dezső kitünő társaságban nevelkedett. Őt esztendeig nevelő volt Geszten, a Tisza-családnál. Vajjon e nagynevű, a szociálistákat gyűlölő családnál tanulta a szociálistaságot? Hiszen a magyar gazdának mintáját és szeretetben egygyé forrott családot látott maga előtt. És csudálatos véletlen, hogy Tisza István gróffal ő keveredett erős szóharcba néhány hónap előtt Nagyváradon. A szociálisták ellen szólva ott gróf Tisza István, dr. Baltazár Dezső fogadta őket pártfogásába.

Hajdu Szoboszlón vasárnap tartott esperesi beszéd pedig telis-tele volt tüzelve Tisza István gróf nagyváradai igazságaival. És éppen ezeket az igazságokat fordította dr. Baltazár a miniszterelnök

ellen, elismeréssel szólván különben gróf Tisza kiváló képzettségéről.

Az ujjászervezettek kálvinista papját most ültették esperesi székbe, a boldogtalan Zsigmond esperes helyére. Megválasztása után eléje járultak egyháza tanácsosai és így szóltak hozzá:

— Reméljük, hogy most már abba hagyod a szociálistáskodást?

Erre a kérdésre válaszolt a szociálista esperes:

— Mit gondoltok ti, hogy változván a rangom, megváltoztatom meggyőződésemet?

Közigazgatási bizottsági ülés.

A város közigazgatási bizottsága szerdán délután 3 órakor tartotta ülését a főispán távollétében Kovács József polgármester elnöke alatt. Jelen voltak: dr. Magoss György tiszti főügyész, Fauszt Elek, pénzügyigazgató, Csánky Viktor tanfelügyelő, Latinovic Mihály főmérnök, Márk Endre, Horváth István, dr. Medgyaszay Dezső árvazéki elnökhelyettes, Szabó Kálmán tanácsnok, Galánfy János állam. ügyész, Csóka Sámuel tanácsnok, dr. Sárváry Gyula tiszti főorvos, Király Gyula és Oláh Károly tanácsnokok, dr. Fejér Ferencz, dr. Kocsár Gábor, Szilágyi Imre és Kola János bizottsági tagok.

— **Városi közgyűlés.** A főispán amerikai útja miatt elmaradt szeptember havi városi közgyűlést előreláthatólag október 12-én fogják megtartani.

— **Mikor jó haza a főispán?** Mint már jeleztük, Domahidy Elemér 1-én érkezett Európába Amerikából. A főispánt holnapra várják.

— **Kivándorlás.** Ugy látszik, állandó rovatot kell nyitnunk e czímen, mert alig van nap, hogy utlevelet ne kérne valaki Amerikába. Szerdán Erdei János 23 éves géplakatos, vaggongyári munkás váltott utlevelet. Megy a többi társai után ő is.

— **Népfelkelők szemléje.** A népfelkelők szemléje szerdán ért véget. Megjelent 229 debreczeni és 144 idegen illetőségű népfelkelő. Az 1862. évben születtek megkapják a végelbocsátásukat. A népfelkelési szemléken összesen 991 debreczeni és 787 vidéki illetőségű népfelkelő jelent meg.

— **Könyvkötősegek országos szervezkedése.** A debreczeni iparostületben szerdán délután a könyvkötő iparosok tartottak ülést, a hol helyzetüket megbeszéltek és elhatározták, hogy memorandumban megkeresik a budapesti szaktársakat országos szervezet létesítése érdekében.

— **Az adó.** A debreczeni pénzügyigazgató kimutatásai szerint a múlt hónapban különböző adónemekből a következő összegek folytak be: egyenes adóban 114.254 korona, maradt még hátralék 911.580 korona. Hadmentességi díjban 309, bélyegjövődékekben 26.940, jogilletékekben 29.676, díjjövődékekben 3090, dohányjövődékekben 147.370, határvámjövődékekben 13.098, fogyasztási és italadóban 25.000 korona folyt be. Fizetési halasztást a pénzügyigazgató 73, a pénzügyminiszter 22 esetben engedélyezett.

— **Kenyér és zabszállítás a katonáknak** cím alatt megírtuk, hogy a debreczeni 3-ik honvéd gyalogezred részére a versenytárgyalás e hó 17-én tartatik meg, mint bennünket hivatalosan értesítenek, a versenytárgyalás csak a zab szállításra lesz megtartva, mert a kenyérszállítással az eddigi szállító lett megbízva.

— **Vége mindentűt lesz világgosság.** Debreczen város történetében nevezetes nap lesz az, amikor a közvilágítás áldásaiban minden külvárosi utca is részesül. A légszeszgyár pár nap múlva ugyanis teljesen elkészül azzal a nagyszabású munkálattal, melyet két év előtt kezdett meg és a melynek az volt a célja, hogy Debreczen város belterületén minden utca világítva legyen. A munkálatok még 6—7 napot vesznek igénybe és akkor nem lesz Debreczen város belterületén egyetlen utca sem, melyben gázlámpa ne égne.

— **Betegforgalom a közkórházban.** A debreczeni közkórház betegforgalmá a múlt hónapban a következő volt: szeptember 1-én volt 249, e hó folyamán felvette e t 292 beteg. Elbocsájtott 292, meghalt 26 beteg, maradt október 1-én 223 beteg.

— **Uj iparosok és kereskedők.** Debreczenben a múlt hó második felében az alábbi uj kereskedők és iparosok váltották, ki a rendőrségnél, mint első fokú iparhatóságnál az iparipazolványaikat: Kiszél Sándor férfi szabó Kossuth-u. 19 sz. László Mihályné mézszáros Homok-u. 112 sz., Tökés és Girgasch hentes Csapó-u. 20 sz. Kovács Gyula magyarszabó Széchenyi-kert 8 sz. Nagy Istvánné hentes Csapó-u. 11 sz. Koch testvérek férfi szabó Piacz-u. 51 sz. S. Nagy András közsörtüs Halköz 1 sz. Jánki István fuvarozó Rakovszky-u. 38 sz. Tóth József fuvarozó Kut-u. 5 sz. Csinovecz Ferencz üveges Pacsirta-u. 43 sz. Patkai János 2 fogatu bérkocsi Nyil-u. 8 sz. Gál János 2 fogatu bérkocsi Árpádtér 21 sz. Jánki István 2 fogatu Rakovszky u. 38 sz. Polgári Jánosné kis vendéglő Csapó-u. 22 sz. Losonci Gábor alkusz Csapó-u. 52 sz. Szabó Lajos szatócs Csapó-u. 30 sz. Blumenstein Gyula és Vilmos ruhakereskedő Piacz-u. 14 sz. Rosenberg David liszt és főzelék keresk. Csapó-u. 100 sz.

— **Közrendészet a múlt hóban.** A debreczeni rendőrség a múlt hónapban letartóztatott lopásért 4, kihágásért 226, összesen 230 egyént. A városról eltolonczoltatott 50, a városon keresztül tolonczoltatott 57, kényszerutlevéllel kiutasított 14 egyént. A főkapitányság 30 iparigazolványt adott ki, amelyekért 360 korona folyt be.

— **Megrendszabályozott Ámor istenke . . .** A belügyminiszter rendelet bocsátott ki, melynek az a lényege, hogy az olyan szállodások, a kik szobáikat szerelmes találkára adják ki, megbüntetendők s ha ismétlődik az eset, tőlük az iparengedély bevonandó. A rendelet istencziója dicséretes, mert erkölcsös célzattal bír, de szörnyen bajos végrehajtani s így sok jó szándéku rendelettel is csak írott malaszt marad. A ki valamely szállodában szobát bérel, nem köti a szobapinczér, még kevésbé a szállodás orrára, hogy mi célból veszi igénybe a szobát. Megfizeti a szoba árát s akár főbe is löheti ott magát. Ezi megakadályozni le-

Minden bel- és külföldi gyógyszer különlegességek, illatszerek, szappanok, cosmetikai cikkek főraktára Debreczenben és Hajdumegyében.

Dr. Rothschnek V. Emil utóda
Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerésznél
„Arany egyházarva” gyógyszerertár,
Kossuth utca 8. szám. (A színház mellett.)

hetetlen. Hogy a vendég szobájába kit fogad, ezt megint nehéz ellenőrizni s hogy egyáltalán kit fogadhat, ezt a szállodás elő nem írhatja. A rendőrhatalóság se tehet semmit. A belügyminiszter rendeletét először a fővárosban kísérik meg végrehajtani, meg vagyunk róla győződve, hogy a kísérletnél tovább nem is mennek. A vidéken pedig meg se kísérik, hanem szépen „ad acta” helyezik.

— **Az ipartestület előljárósága** ma délután 4 órakor az iparosok tanácsstermében.

— **Elvert oszmadia inas.** A rendőrségen Gáti Lajos 16 éves oszmadia inas panaszt emelt Szűcs Lajos honvéd-utca 49. sz. a. oszmadiamester ellen, aki alap talanul gyanúsította lopásért és kegyetlenül elverte. A feljelentéshez orvosi bizonyítványt is mellékelte.

— **Közegészségügy a múlt hónapban.** Debreczenben a múlt hónap alatt a közegészségügyi állapotok javultak. A megbetegedések leginkább a légző- és emésztő szervek hurutos bántalmaiból, különösen a csecsemők bélhurutjából állt. A hevenyragályos betegségek közül szörványosan a roncóló toroklob, hagymáz, kanyaró és vörheny észleltettek. Roncsoló toroklobban 6, hagymázban 5 haláleset fordult elő. A kerületi orvosok 65 fekvő és 370 járó beteget gyógykezelték. A piacra hozott élelmiszerek és az összes pékműhelyek orvosrendőrileg megvizsgáltattak.

— **Népesedés a múlt hónapban.** A debreczeni anyakönyvi hivatal kimutatása szerint szeptember havában született 103 fiú és 104 leány, összesen 207. Ezek közt törvénytelen volt 29, azaz 14%. Meghalt 65 férfi, 77 nő, összesen 142. A természetes népszaporulat tehát 65. Házasságot kötött 20. ev. ref. 5 r. k. 2 zsidó és 20 vegyes, összesen 43 pár. Sajnos, hogy a népesedésnél a kivándorlást nem veszik meg tekintetbe.

— **Nyomozott káros.** Lajku Mihály hetes 39. ezredbeli közlegénytől lopta az óráját. A lopás kiderült olyan formán, hogy Lajkut felelősségre vonták az óra miatt, de annak eredetét nem tudta beigazolni. Hosszas vallatás után bevallotta, hogy 39-es katonától lopta. Most aztán nem a tolvajt, hanem a káros kilétét nyomozzák.

— **Katonai létszámkimutatás.** A debreczeni helyőrség létszámkimutatása a múlt hónapról a következő: közös hadseregben 1186 ember 544 ló, honvédségi 708 ember, 402 ló, összesen 1892 ember és 946 ló. A város átvonulási szállást adott 2 tábornok, 6 törzstiszt, 15 főtisztnek. A lakosságnál nyert beszállásolt szeptember 1-től 8-ig 360 honvéd, 9-től 18-ig 260 honvéd, míg a 2. honvédhuszár ezredtől 50 ember, 67 ló. Ezenkívül beszállásoltatott 26 alantest is. Utóállításon részt vett 6 helybéli és 9 idegen hadköteles. Előfogatott 23 esetben adott a város.

— **Jeremiásék siralmai.** Szerdán este Jeremiás József, a felesége és fia sirmaitól lett hangos az Árpád-tér. Jeremiásékát ugyanis Horvát József géplakatos, felesége és leánya és Barta Ferencz kőműves kegyetlenül elverték. A rendőrség az egész társaság ellen megindította az eljárást.

— **Talált tárgyak.** E hónap 2 án kötelet, 3 án pedig kendőt találtak. Igazolást után átvehetők a bűnügyi osztálynál.

x **Pénzkölcsönöket** személyhitelre, jelzálogra gyorsan kieszközöl a 27 pénzügyi osztályon levő Rácz Béla bankirodaja Debreczen, Csapó u. 12. Telek-

könyvi kivonat, kataszteri birtok iv átnézése után azonnal megtudható, minő és mennyi kölcsön eszközölhető ki ingatlanára. Törlesztéses kölcsönök kisebb bérházakra is kaphatók. Bővebb magyarázatra vonatkozó tervezet Csapó-u. 12. sz. a. ingyen kapható.

x **Amatőr otthon.** Érdekes ujtás. Azon tisztelt amatőrök, kik a Schwartz-féle üzletben fedezik fényképezési cikkek szükségleteit, teljesen díjtalanul használhatják a volt Balkányi-féle műtermet, Piac utca 81. szám, akár felvételre, vagy bármilyen fényképezési munkára, hol egy tanult fényképész áll rendelkezésükre, valamint egy kitűnő nagyító gép.

x **Letzter József** fényképezési, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál lévő kirakatban látható.

x **Bor és must fokmérő Mentze Henrik** áruházában 1 drb. 50 kr.

TÁVIRATOK.

Stössel távirata a csárhoz.

Pétervár, október 5. A csár táviratot kapott Stössel tábornoktól, hogy Port-Arturt sikerült megvédeni a japánok 4 napos ostroma alatt. Beismeri azonban, hogy két rommá lőtt erőd a japánok kezébe került. A japánok már a naphegy két sánczát is elfoglalták, de onnan óriási önfeláldozás árán sikerült őket kiverni. Kitüntették magukat Kántradenkó tábornok, Sucev ezredes, Pirman őrnagy és Podvolszki hadnagy. A japánok folyton előbbre nyomulnak, a helyőrség sokszor intéz ellenők kirohanást.

Stössel tábornok a katonákhoz a következő kiáltványt bocsátotta ki:
Dicsőség és hála legyen az istennek! Dicsőség hősi katonáinknak! Dicsőség Illman, Svchaw és Pogorski, — minden hősnök fejére! Dicsőség tisztjeinknek s különösen vitéz önkénteseinknek, akik elűzték az ellenséget s vérben gázoltak! Az isten megengedte, hogy visszaverjük az ellenségeinket. Áldott legyen a szent neve!

Kemény rendőrkoponya.

Kassa, október 5. Gerézi Zsigmond idevaló rendőr agyon akarta magát löni, de kemény homlokcsontjáról a revolver golyó visszapattant. A lövés helyén csak az ütődés elkékült nyoma látszik.

Leleplezett pénzhamisítók.

Igló, október 5. Budapestről két munkás érkezett Iglóra. Két láda érkezett címökre, de az egyiknek a feladó nevénél elvesztették. Az állomási főnök a ládát visszatartotta és csak úgy mutatkozott hajlandónak a ládát kiadni, ha tartalmát bemondják. A munkások ezt megtagadták. Miután a dolog gyanus volt, tegnap hatósági közegek jelenlétében a ládát felbontották és abban 10 és 20 koronás aranyakat hamisító gépeket találtak. Az egyik munkás megugrott, a másikat elfogták. Az iglói vásáron mostanában sok hamis ezüst forintot került forgalomba. Az a gyanu, hogy ezeket is ők gyártották.

Kigunyolta a magyar zászlót.

Nagykikinda, október 5. Ez év március 15-én Udiczky István dr. számarhátra ültette egyik szolgáját és a szamarat magyar nemzeti lobogóval terítette le, s így vonult végig a városban. A gyáva rács ügy-

véd tagadta a tárgyaláson a tettet, de a tanúk rávallottak. A járásbíró felmentette ugyan, de a szegedi ügyvédi kamara fegyelmi bizottsága vád alá helyezte ügyvédi esküje megszegése miatt.

Boszúálló tunguzok.

London, október 5. Az egyik nagy tunguz banda elfogott 70 kozákot, akiket válogatott kínzások közt fognak kivégezni. A tunguzok így állanak boszat kivégzett társaikért.

Az orosz hajók sorsa.

London, október 5. Sanghajból jelentik, hogy a port-arturi kikötőbe szorult Baján, Pallada, Poltava, Sebastopol és Objeda orosz hajók ágyuit partra szállítják. A hajókat az oroszok el fogják sülyeszteni.

Meddig tart a háború?

Páris, október 5. Moulin tábornok a francia nagykövetség katonai attaséja a háború valószínű időtartamáról nyilatkozott. **Az esetre, ha a háború rendes lefolyás lesz, legalább két évig fog tartani.** A háborút nem lehet semmiképpen sem valamely időpontban megállapítani, mert az oroszoknak nincsen szándékuk bárminő interverciónak sem helyt adni.

Törvénykezés.

Elítélt tolvaj. Szatmári Lajos hajdu-szoboszlói ifletőségű, rovott multu csavargó s mult év december 14-én Nagy Sándort, amíg aludt, kifosztotta 26 koronányi vagyontárából. A törvényszék 8 havi börtönrre ítélte. Felebbezett.

Forró vízzel leöntött kávésnéni. Még a mult év október 1-én történt, hogy özv. Novák Józsefné Saláta Erzsébet és Jancsura Juliánna kávémérők összeveszték és Saláta Erzsébet forró vízzel öntötte le kartársnőjét. A debreczeni törvényszék 8 napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ügyészségi fogházzól. A mult hónapban volt a fogházban augusztusról 87 férfi, 13 nő; szeptemberben jött hozzá 71 férfi, 20 nő, kiszabadult 77 nő, 21 férfi, maradt október 1-én 81 férfi, 12 nő. A rabok 2279 koronát kerestek, amelyből 65 korona jutott nekik osztalékul.

Legujabb

Női ruhaszövetek

Blouse selymek

Flanellek, Velezek

raktárra érkeztek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódaik céghez
DEBRECZEN, Kistemplombazár.

A nagyérdemű közönség

saját érdeke kívánja
 hogy arany-, ékszer-, ezüst- és óra
 szükségletét

Halász Nándor

aranyműves, órás és ékszerésznél fedezze
DEBRECZEN, Piacz-utca 24. szám.

Ki a
 tartósságért és finomságért kezességet vállal.
 Arany-, ezüst-, ékszer- és óra javításokat
 eszközöl.

**Arany-, ezüst- és ékszer tárgyakban
 óriási választék!**

Tört aranyat és ezüstöt a legmagasabb napi
 áron veszek. — Vidéki megrendelések pon-
 tosan eszközöltetnek.

Az üzlet

teljes felosztása miatt
 hatóságilag engedélyezett

végkiárulás.

Szifft Aladár

Piacz-utca 24.

Női divat, vászon, szövött
 és rövidárúk, stb. gyári
 áron alul

végkiárúsítatnak.

1 méter foulard 18 fillér,
 stb.

TORLESZTÉSES

PÉNZ!

kölcsön

FÖLDBIRTOKRA

a becsértéknek 70-80%-áig

3¹/₂ és 4 százalékra.

A megkereső levelekhez csatolandó föld-
 birtoknál a kataszteri birtokiv és
 telekkönyvi kivonat.

Bélyeg- és illetékmentesen váltatatjuk át
 az eddigi drágább kamatu takarékpénztári köl-
 csönöket, törlesztéses kölcsönre.

Folyosítottunk továbbá

váltókölcsönt

5% kamatra.

Mindenféle kölcsönügyekben teljesen in-
 gyen nyújtunk fölvilágosítást.

Pontos cím:

„Földhitel Közv. Vállalat”
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-utca 2. szám.
 Törvényeszkilleg bejegyzett cég.

Fényképészeti cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és
 levéltárczák,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák,
 haj-, köröm- és ruha kefék,
 fésűk, szappanok, tükrök nagy
 választékban, — jutányos áron
 kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru
 raktárában

DEBRECZEN, városház épület.

Bőr áruk.

Megérkeztek

az őszi és téli idényre
 a legújabb

**Női divatkelmék,
 Blouse selymek,**

remek kivitelű

mosó flanelek, velezek

SZABÓ LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsa-tér.

Uj kézműáru üzlet.

Szives tudomására hozom a n. é. kö-
 zönségnek, hogy **Simonffy-utca 2. sz.**
 (Városi bé ház) Váray József fűszerüzlete
 mellett a mai kor színvonalán álló

KÉZMŰÁRU ÜZLETET

nyitottam. Mint szakember e téren igyekez-
 tem új kézműáru üzletemet olyan kitünő
 árukkal felszerelni, a mely a t. közönség
 igényeit teljes mértékben kielégíteni fogja,
 amellott olyan összeköttetéseket létesítettem,
 hogy áruimat **igen mérsékelt áron**
 szolgálhatom ki. Állandóan nagy raktárt
 tartok **vászon, damaszk, kanavász,**
chifon, trico áruk, ág- és asztal-
terítő stb. árukban, azonkívül nálam
 van a **„Kristály” vászon** egyedüli raktára.

Kérem a n. é. közönséget méltóztassék
 áruim kitünősége és áruin olcsósága felől
 meggyőződést szerezni.

Tisztelettel

GOLDSTEIN SAMU

Simonffy-utca 2. (városi béház.)

Uj kézműáru üzlet.

Háziurak és építész urak

figyelmébe.

Függő ereszes csatorna 18. számú I ső rendű
 horganyozott vaspléből . . . á m. 1.60 fill.

Tetőn fekvő csatorna 18. számú I ső rendű
 horganyozott vaspléből . . . á m. 4.— fill.

Tető fedés négyszögméterenkint 18. számú
 I-ső rendű vaspléből . . . á □ m. 3.30 fill.

Ezen minták fekete pléből festve 15% olcsóbb.

Más előforduló **épület munkát** rajzszerinti
 kivitelben olcsóbban 10%-al, mint Buda-
 pesten.

Fűthető fürdőkádak . . . 40 K.tól feljebb.

Rendes fürdőkádak . . . 20 K.-tól „

Gyermek fürdőkádak . . . 10 K.-tól „

Üllő fürdő kádak . . . 11 K.-tól „

Kályha csövek egyenes . . . 30 F.-tól feljebb.

könyök csövek . . . 40 F.-tól „

Borforralók . . . 60 F.-tól „

Mindenféle konyha cikkeket raktáron tartok
 feltűnő olcsó áron.

Elvállalok évi klozet kezelést 8 koronáért.

Kövesi József

bádogos mester.

DEBRECZEN, Széchényi utca 1.
 Donogán és Somossy céggel szemben.

827/1904. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 638/14
 1904. számú végzése folytán közhírré tété-
 tik, miszerint Zoltán Viktor részére Rud-
 nyánszky Gyula debreczeni lakostól 138 kor.
 tőke, és eddig összesen 56 kor. 40 fillér
 perköltség erejéig 1904. évi április hó 2-án
 bíróság lefoglalt és 3115 koronára becsült
 butorok és egyéb ingóságok **1904. október**
hó 17-én délután 3 órakor kezdetét veendő
 és Debreczenben Csapó utca 19. sz. a. Dr.
 Vécsey Samu 54 k. 90 fill., kincstár 45 k.
 82 fill., Stelly Géza 60 k., Koch testvérek
 160 k., Gárdonyi és Társa 266 k. 72 fill.,
 Vachter Károly 20 korona követelése kielé-
 gitésére is megtartandó nyilvános bírói ár-
 verésen a legtöbbet ígérőnek azonnali kész-
 pénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron
 alul is elfognak adadni.

Debreczen, 1904. szeptember hó 18-án.

Bódogh Zs. bírói kiküldött.

petroleum

tisztán égő, szag nélküli

soha nem füstöl

1 liter 16 krajczár.

Deutsch Albert és Fia

fűszerkereskedésében, Hatvan u. 9. sz.

Tisztelettel tudomásra hozza a mélyen
 tisztelt helybeli és vidéki vevő közönségnek,
 hogy **alaposan** kipróbált pontos járatu,
 svájcezi zseb, inga, fali-, ébresztő óráit, a
 lehető legolcsóbb árak mellett árusítja **2 évi**
tényleges jótállással

Horváth

óraműves

DEBRECZEN, Hatvan-utca 2.

Pontos szétküldés.

Javítások jutányosan és jótállással.

Apró hirdetések.

Borsy-féle pemetefü cukor, köhögésnél a legjobb csukorka, 1 doboz 20 fillér. — Kapható Bud-i cukrászda, Jóna és Jóna drogueriájában.

Hegedüs Emil tűzifa raktárában kapható első rendű tölgy-, cser-, bük-, gyertyán- és vargafa ölenként, felvágva métermázsánként és kocsinként válogatott szerszámfa, tölgyfa, szőlőkaró és tölgyfa deszka rendelhető Gréf J. Kossuth-utca város ház alatt, a raktárban homokkert kapu légszeszgyár mellett és az irodában Miklós-utca 7. szám.

Kaiser Salamon Debreczen és vidéke legnagyobb rész let áruháza Debreczen, Hatvan-u. 2. Ajánl az őszi idényre kényelmes heti vagy havi részletekben vászon, damasz, canavász, férfi- és női ruha szövetek, ágy- és asztal terítők, csipke- vagy szövet függöny, szőnyeg, tükör és képek, azonkívül férfi- és női ruhák, őszi és téli férfi-, fiu- és gyermek kabátok, gallérok, raglanok stb.

Gyakorlott tanítónő bármily növendék tanítását elfogadja. Czim a kiadóhivatalban.

Részletfizetésre kapható mindennemű kézmű áru, férfi- és női confection, u. m. vászon, kanavász, chifon, damasz áru, ágy- és asztalterítő, női ruha szövetek, posztó, czibelin, barchetek és flanellek, trico áruk és téli kendők olyan olcsó árban és oly nagy választékban mint sehol e városban. Kényelmes heti vagy havi részletekben fizethető. Legszolidabb kiszolgálás **Goldstein Samunál**, Simonffy-utca 2. (városi bérház.)

Zongorák rövidék, keveset használtak kaphatók Schmidt S. József főherceg ö. cs. és k. fensége udvari szállítójánál.

Egy jól jövedelmező ház fűszer üzlettel és bormérséssel jutányosan eladó Nyil-utca 80. szám. Értekezni lehet Horváth János faraktárában.

Fekete és Nagy Ernő festő művészek

telepedtek meg városunkban, kik elvállalnak kréta-, pastell-, olaj-, aquarell genre-, táj- és templomi képek, valamint minden e szakba vágó festmények, fénykép- és természet utáni elkészítését

művészi kivitelben.

A képek ki. itelért, tartósságáért valamint élethű hasonlatosságáért **kezesség vállaltatik.**

A mélyen tisztelt műpártoló közönség jóakaratu pártfogását kérve vagyunk

tisztelettel

Fekete és Nagy Ernő festők.

— Műterem: Darabos-utca 17. sz. —

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy az

Előnyomdámát

a legújabb divat szerinti mintákkal szereltem fel, ahol a legújabb minták, monogramok, czakkok, ingbetétek nagy választékban lesznek előrajzolva.

Kezdet és kész kézi munkák

külön osztályában a legdivatosabb hímzések, filetnec munkák, festések, gobli- nek vannak kiállítva a legolcsóbb szabott árak mellett.

BENYÁTS EMIL

női kézimunka, rövidáru üzletében
DEBRECZEN, (Tisza palota.)

Bortermelők figyelmébe !!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Ferenc-utczán főnálló gépműhelyemben **új találmányu és szabadalmazott** vasszerkezetű és felülnyomásu

borsajtókat és szőlőzuzókat

készítek, mely bármelyik külföldi gyártmányt is felülmulja.

A borsajtó **fatányérral** van elátva, mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a törköly egy darabban kivehető. Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban, **de olcsó árakban** kapható.

Szives pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavító műhelye.

PÉNZ

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva.

— Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek. —

Osztálysorsjegyek: $\frac{1}{2}$ K 12.—, $\frac{1}{2}$ K 6.—, $\frac{1}{4}$ K 3.—, $\frac{1}{4}$ K 1.50

(Válaszbélyeg.)

PÉNZ!

kölcsön

a legrövidebb pár nap alatt a legköltségszerűbb feltételek mellett.

TISZTVISELŐKNEK

Semmi előleges költséggel nincs. mint állami, megyei, városi és vasúti hivatalnokoknak, tanároknak, katonai tiszteknek és bármily alkalmazásban volt nyugdíjasnak 10, 12, 15 és 20 éves törlesztésre 7 százalékos kamatra a legmagasabb összegű kölcsönt csupán kötelezőnyvre (váltó nem kell.)

KIMUTATÁS

ki mennyi kölcsönt kaphat:

1800 kor. fizetéssel kaphat körülbelül	1500 kor.
2000 " " " " " "	3000 " "
2200 " " " " " "	4000 " "
2400 " " " " " "	6000 " "
2600 " " " " " "	6500 " "
2800 " " " " " "	6800 " "
3000 " " " " " "	7000 " "
4000 " " " " " "	10000 " "
5000 " " " " " "	12000 " "
6000 " " " " " "	14000 " "

Levélbeli megkeresésnél megírandó: **Állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és kor.** Ilyen kölcsönöket 15–20 nap alatt folyósítunk.

Pontos czim:

„Földhitel Közv. vállalat“
BUDAPEST, VIII. Rákóczi-utca 2. szám.
Törvénytisztelettel bejegyzett cég.
Válaszbélyeg!

Barnum & Bailey

hetes szépség csoportja is Töröktől Kun-féle **Matild** szepítő szereket használ, mert a **Matild arczenócs krém** a legjobb az összes hirdetett szepítő között, leveszik ezek a legvastagabb szeplőt, májfoltot vagy bármily más bőrszennyeződést az arczról, a szer árát minden csűrös csavarás nélkül visszaadja a czim: **KUN** gyógyszerész párisi laboratorie cosmetique „Matilde“ magyar rszági műlaboratoriuma. (Alapított 1895. Budapest.) Debreczeni raktár: **Tóth Béla** gyógyszerésztárban.

4%-os

törlesztéses kölcsönöket nyujtok buda-pesti és külföldi elsőrangú pénztintézetektől a földbirtok és ingatlan $\frac{3}{4}$ értékéig I. és II. helyre 15–65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1–15 évig terjedő időre **gyorsan és diszcreten.**

Bank- és magánadosságok convertálása.

LANG SAMU

BUDAPEST, VI., Nagymező-u. 12.

Üzleti elvem:
Élni és élni hagyni!

Ki akar olcsón igen szép női ruhaszöveteket, flanelt (Vellesz) Barchetot, de különösen: gyönyörű szép Blousravaló mindenszinű Louisin selymeket vásárolni, az a saját érdekében látogassa meg a Piacz-utca 19. szám alatt levő

MARADÉK ÁRUHÁZAT ahol Minden olcsó és semmi sem drága.

Ingyen fénykép.

Debreczen
Legszebb áruháza.